

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy iven, a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Órálló melléklete, minden két hétben.

A kéziratot a szerkesztőhöz, a hirdetés szövegét és díját a kiadóhivatalba kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KOVÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár
Pozsony, Konvent-utca 11. szám.

KIADÓHIVATAL:

HORNYÁNSZKY VIKTOR
hirlapkiadóhivatala, Budapest, V., Akadémia-u. 4.

A lap ára egész évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedévre 2 k. A „Hivatalos Közlemények” melléklettel egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2.50 kor. — A Hiv. Közl. a föllep nélkül egész évre 4 kor. — A Hiv. Közl.-t az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják. Ára az Órálló megrendelőinek 2 kor., külön 4 kor.

TARTALOM: A hazugság. *Ruskin.* — A Mária-congregációk s a mi feladatunk ifjúságunk nevelése körül. *Só.* — A dunántúli kerület községi közgyűlése. — Egyházi élet. — Pályázat.

A hazugság.

A hazugságot csupán legrútabb formájában szoktuk meglátni. A megbotráncozás, a melyet a határozott csalás kelt bennünk, csakis a gonosz indulatú csalásnak szól. Megtoroljuk a rágalmat, a képmutatást, az ámulást; de nem, mivel hazugok, hanem mivel ártalmunkra vannak.

Tedd a hazugságot ártalmatlanná s nem igen ütközi meg rajta; használd dicséret gyanánt s még örülünk is neki. *Holott nem a rágalom s nem az ámulás az, a mi legtöbbet árt e világon, hanem a csillogó, behízelt hazugság; a barátságos ámitás; a történéshazafias hazugsága, a politikai előrelátó hazugsága, a pártos buzgó hazugsága, a jó barát elnéző hazugsága s minden ember gondtalan hazudozása saját magával szemben. Szerenese, hogy az igazságot még akkor is szomjazzuk, ha kútforrásától önként eltávolodtunk.*

A moralisták sokszor összetévesztik a bűn nagyságát megbocsáthatatlanságával. Holott a kettő egészen különböző. A hiba nagysága attól függ, ki ellen követik el s milyenek következményei; megbocsáthatósága a kísértés nagyságától. Egyáltalán ne hazudjunk. Ne képzeljük, hogy egyik hazugság ártatlan, másik csekély, harmadik szándéktalan. *El valamennyjével, mert ajkunkat mind egyik beszennyezi.* Az igazmondás olyan, mint a szépírás, csak a gyakorlat adja meg; sokkal inkább függ a megszokástól, mint az akarattól. Igazat beszélni és igazat cselekedni minden körülmény közt van oly nehéz, de van oly érdem is, mint mikor megfélemlítés vagy büntetés terhe alatt mondjuk ki. Különös elgondolni, hány ember van, a ki kész lenne az igazságért életét áldozni s

mily kevés, a ki kész lenne érte egy kis mindennapi kellemetlenséget eltűrni. Még furcsább az, hogy készek vagyunk hazudni kísértés nélkül is; holott tisztességes emberhez jobban illenek, hogy bármi történjék vele, nyíltságán ne engedjen foltot ejteni semmiért.

(Seven Lamps of Architecture.
Ford. *Geőcze Sarolta.*)

Ruskin.

A Mária-congregációk s a mi feladatunk ifjúságunk nevelése körül.

A *Mária-congregációk*, a melyek egy ultramontán napilap („Alkotmány”) szerint az állami középiskolákban, a buzgó hittanárok mellett egyedül tartják fenn az ifjúságban „a keresztyén öntudatot”, más szóval, a melyeknek célja a hazai ifjúságban az ultramontán érzelmek és gondolkozásmód ápolása, f. hó 1-én tartották IV. országos értekezletüket Budapesten, a „Regnum Marianum” című budapesti ifjúsági congregáció kebelén, *Majláth Gusztáv*, a kiváló buzgóságáról ismeretes erdélyi püspök elnöklete alatt. Az értekezlet, a melyre mindenfelől nagy számban sereglettek össze a hittanárok és a congregációk vezetői, különös feladata volt „megbeszélni az ifjúság nevelésének ügyét s új eszméket és lelkesedést meríteni az új tanévben kifejtendő nemes munkához”. A tanácskozások keretében kapcsolatot a hittanárok értekezlete is, a mely a középiskolai hitoktatás kérdéseit volt hivatva megbeszélni. Nevezett lap az országos értekezletről szóló tudósításában elismeréssel említi, hogy „hazánkban a szerzetes és világi hittanárok a legnagyobb odaadással karolták fel a Mária-congregációkat s meleg szeretettel igyekeznek *katholikus intelligenciát* nevelni”. Ezen szempont — szerinte — országos érdekűvé teszi a congregációk értekezleteit.

Nem célunk ez értekezlettel hosszan foglalkozni, azonban annyit mégis ki kell emelnünk, a mennyi abból nekünk is tanulsággul szolgál. S e tekintetben az egész értekezleten végig vonul egy nagy gondolat, a melyet *Majláth püspök* megnyitó szavaiban így fogalmazott meg: „*z ifjúságot megmenteni, irányítani, jellemes, erős katolikusokká nevelni*”. E szempontból a congregáció

van manapság a közöny ama szokatlan foka az egyház iránt? Onnan, mert az emberek azt tapasztalják, hogy a hány felekezet, mind a családokozhatlanság s egyedül üdvözítés igényével lép fel; mindegyik a többitől mint tévirányról beszél stb. . . Innen aztán azt következtetik, hogy mert az igazság csak egy, azért valószínűleg egyikben sem lesz meg, hanem valahol kívülöttük keresendő. A budapesti Mária-congregációk értekezlete nagy célt tűzött maga elé. Legyen a hitoktatás — úgymond — „*apalogenikus*“, minnek eredménye legyen, hogy a katolikus hívő ne szégyelje hitét, de „*felemelő érzéssel*“ vallja azt. — Felekezeti elfogultságba belenevelve — e „*felemelő érzet*“ természetesen a bigottság lenéző gög-jévé fajul más „*eretnekkel*“ szemben. . . Am ha mi ifjainkat az egyetemre, az eszményi egyház tagjaivá neveljük; ha feltárjuk előttük, hogy bárha a mi felekezeti egyházunk nem is azonos magával amaz eszményi egy-közönséges keresztyén anyaszentegyházzal, de annak értékes edénye, hatalmas lépcsője; ha tudatába vessük, hogy ép ezért e felekezeti egyháznak nagy hivatása van, a mely egyúttal minden egyes tagjának hivatása is: akkor nem lesz felekezete iránt közönyös, nem fogja azt szégyenelni sem lekicsinyelni, hanem „*felemelő érzet-tel*“ vallja magát tagjának. — Így lesz aztán hite is élő hit; nem bizonyos dogmatételek vak elfogadása, mint a róm. kath. egyházban, hanem a Krisztusban való élet: s így érzjük el mi is amaz „*asketikus*“ célt, a melyre persze ismét más értelemben, a Mária-congregációk érte-kezlete is célzott.

Ne feledjük el a mellett, hogy a Mária-congrega-ciók főleg a *középkolai* ifjúságot tartják szem előtt. — Ez nem az egész ifjúság, csak annak egy — bár jelen-tékenyen nagy — része. A leányok, az elemi iskolások nevelését itt figyelmen kívül hagyja. Nem mintha arra súlyt nem helyezne, de mert annak gondozására más erők s testületek vannak hivatva. — A gondolat itt: a középkolákban megvetni ultramontán érzület alapját, hogy majd ha az ifjú az egyetemre kerül, ott is ez érzület juttassa érvényre (a mint hogy e nevelés ered-ményét az egyetemen már mutatják is a keresztt-mozgal-mak) s majd ha az életbe lép, ott magát „*felemelő érzettel*“ valló művelt katolikusként szerepeljen. — Hogy ismét mit értsünk az ily „*művelt katolikus férfiak*“ eszménye alatt, azt az ú. n. néppárt vezető egyéniségei példázzák. . .

Hát ezt az egyoldalú, ezt az intransigens felekezeti irányt nekünk — épen az egyház és honmentés cél-jából teljes erőből ellensúlyoznunk kell — s azért, bárha eszményöket el is vetjük, de útmutatásukat elfo-gadhatjuk s ez az: *nagyobb, intenzívebb gondot fordítani a középkolai ifjúság lelki vezetésére.* — Vall-juk meg, e tekintetben mi túl is protestánsok vagyunk, hagyjuk az ifjúságot teljesen magára. — Pedig nem ártana, ha a robotos órákon kívül is többet foglalkoz-nánk vele, utána néznénk s irányítanók. Az önképző köröknek más az irányok: itt *speciális vallásos irányú körök alakítására lenne szükség, a melyek mintegy az elvi reformációi felfogásra és életnézetre készítenék elő az ifjúságot.* Mi legyen e körök címe? Valamely történelmi kiválóság neve, a kinek emléke az illető iskolával összeforrott vagy a kinek egyénisége azon környék vagy kerület vallásos fejlődésére, a melyben az illető iskola létezik, befolyással volt. — Ha ilyen név nem található, egyik-másik reformátor neve. Mi legyen e körök célja? Épen imént jeleztem. Vagy hogy a Mária-congregációk-ból átvett terminussal éljek: „*művelt*“ protestánsokat nevelni, kik magukat tudatosan s „*felemelő érzettel*“ vallják azoknak. — Mik legyenek az e célra vezető esz-

közök? A recept itt is jó: oly olvasmányokat adni az ifjúság kezébe, oly megbeszéléseket tartani velök azok felett, a melyek „*a szív és ész problémáit katolikus szellemben oldják meg*“; csak a „*katolikus*“ szót értel-mezzük „*ultramontán római*“ iz helyett az eszményi keresz-tyén világnézet szellemében — Róma a tudományokkal is hadilábon állott és áll. — Igazolja ezt IX. Pius hires Syllabusa, a mely minden az egyház dogmatico-conser-vatív felfogásának nem kedvező fejlődést örökre elkár-hoztatott. A *tekintély* elve ellenkezik a tudománnyal, melynek levegője a szabadság. — A dogma *kész* igaz-zat (?) nyújt: a tudomány pedig maga akar arra fáradsá-gos kutatással eljutni. Az egyház természetfeletti ki-jelentés elve, a természet törvényeit nem respectáló, sőt azok felett álló tekintély magyarázatával, ma is megöle-je minden tudománynak. Innen van, hogy mert a tudomány halad, főleg épen a természettudományok: a theologia, jobban mondva a scholastikus jellemű theologia, vele az egyház s vele sajnos a vallás is tekintélyét veszti. Itt a feladat nem abban áll, hogy a szabad tudományos kutatás ösztönét a dogma tekintély szavával elnyomjuk: hanem abban, hogy növendékeinknek megmutassuk, hogy a keresztyénség általában semmiféle tudományos kuta-tást nem tilt el, semmiféle tudományos eredményt nem perhorrescál, sőt hogy épen egyedül a keresztyénség az, a mely felszabadítva az egyént a törvény tekintély-rabságából s szabaddá téve őt a szellemiekben, arra ké-pesítette, hogy a természet titkait is szabadon s nyílt szemekkel vizsgálja.

Egyszóval itt a mi speciális feladatunk: odanevelni ifjúságunkat, hogy megértse, hogy a keresztyén vallásos világnézet a tudományos világnézettel s itt is első sor-ban épen az óriási nagy haladást tett természettudo-mány eredményeivel nincs egyáltalán ellentétben: sőt azt egyenesen megszenteli. — Dönts le növendéked lelkében az ott e két világnézet között a tanórák alatt titkon emelkedő válaszfalat; állítsd helyre a gondolkozó ifjú szíve és feje között az összhangot, de úgy, hogy egyik sem szenvedjen a másik rovására rövidséget; *bé-kítsd ki vergődő hitét és sarjadó tudását* — s biztos lehetsz, hogy megtartottad az egyház számára is. Mert nem lesz, nem lehet soha ahhoz az egyházhoz idegenné, a mely néki a legnagyobb boldogságát, lelke harmoniá-ját biztosította.

S hol legyen a szellemi központ, a focus, a hon-nan ez új, ez egységes szellemi hatás éltető melege s világa szétáradjon? A Mária-congregációknak persze a Szent-István társaság. . . És nekünk? A *Luther-társaság*. Vegye ez az ügyet kezébe. Gondoskodjék ez meg-felelő, főleg a természettudományokat ideális keresztyén szellemben tárgyaló iratokról, szerezzen ez egy külön szakosztályt, melyben a tanárokat összegyűjtse s velök s révökön aztán az ifjúságot ily egyletekbe vonja be: úgy hiszem, nagy szolgálatot tesz vele úgy egyházi, mint nemzeti szempontból.

Az idők jele int: az ellenfél példája sürget: rajtunk áll, hogy indításuk gyümölesét jóra érleljük.
Só.

A dunántúli kerület kőszegi köz-gyűlése.

A dunántúli kerület az idej esztendőn Kőszegen tartotta közgyűlését júl. 12—13. napján. Szokás szerint nagy számmal gyűltek össze a kerület egyházi és világi tagjai, a tanárok és tanítók. Hozzájuk csatlakozott az érdeklődők nagy csoportja Kőszegről és a közel eső

vidékekről s a más felekezetűek köréből is. Dunántúl a ker. gyűlés mindig nagy hullámokat ver, — a mostaninak jelentőségét még több rendkívüli körülmény is fokozta. Az egyik Gyurátz Ferencnek tiz esztendő püspöki szolgálata, a mely a kerületnek lelkes tüntetésre adott alkalmat szeretett főpásztor mellett. A másik az, hogy a ker. gyűlésen a püspök 7 ifjut avatott pappá s bocsátott ki az evangélium szolgálatára.

Ihász Lajos ker. felügyelő a közgyűlést megnyitó beszédében élesen elítélte közállapotainkat s ritka határozottsággal védelmére kelt Tisza Istvánnak és kormányának, a mely az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtását felvette programjába s a kit a féktelen izgatás ellökött a kormányrud mellől. Az egyházkerületi gyűlésen szokatlan hang nagy feltűnést keltett. Amde Ihász Lajos, — a mint magán körben a gyűlés után kijelentette, erre el volt készülve s tudta, hogy rést üt vele népszerűségén, de a lelkiismeret reá kényszerítette, hogy hivatalos helyről igazságot szolgáltatson annak az államférfiúnak, a ki a protentáns egyházak óriási nemzeti hivatását, érdemeit fölismerte s századokig tartó mellőzés, elnyomás után határozottan rá lépett az igazságszolgáltatás útjára velünk szemben. Együttal oda állította mindenki elé a kérdést, vajjon Tisza protestáns politikáját folytatják-e utódai? s ha nem, milyen eszközkhöz folyamodhatik egyházunk? A beszédet különben a maga helyén egész terjedelmében közöljük s kiki megítélheti belőle, a napi sajtó magyarázgatásaitól függetlenül, hogy átlépte-e az országos viszonyok bírálatajának jogos és megengedett határát.

A gyűlés tagjait Kőszeg városa felekezeti különbség nélkül magyaros vendégszeretettel ölelte keblére. A bejelentett részvevők száma 123 volt, de ezenkívül még nagyon sokan jöttek s Kőszeg képe pár napra rendkívül mozgalmassá, élénkítő változott: ott láttuk a kerület vezéremberei közül Poszyék Sándort, Stettner Gyulát, Kund Samut, Horváth Samut, Varga Gyulát, Horváth Sándort, Brunner Jánost, Németh Pált, Farkas Mihályt, Madár Mátyást, Czuppon Sándort, Bognár Endrét, Löw Fülöpöt, Isó Vincét, Zábrák Dénest, Torda Lajost, Horváth Dezsőt, Pröhle Henriket, Jausz Vilmost, Bancsó Antalt, Stráuer Vilmost, Kiss Jánost, Palmi Lajost, Pulay Gábort, Tomka Gusztávot, Tomka Károlyt, Karsay Imrét, Hérics Lajost, (egyháziak), Berzsényi Jenőt, Berzsényi Dezsőt, Belák Istvánt, Ajkay Bélát, Mesterházy Gedeont, Purgly Sándort, Beniczky Gézát, Dukai Takáts Ferencet, Radó Lajost, Mesterházy Ernőt, Lágler Alfrédet, Hering Zsigmondot, Ajkay Elemért, Hrabovszky Istvánt, Thamm Frigyes, Hrabovszky Mórt, Mesterházy Ernőt, Vécsey Sándort, Weöres Ivánt, (világiak), Gecsányi Gusztáv, Gyalog István, Papp József igazgatókat, Horeczky Gyula, Szutter Dániel, Bándy János, Sass István, Hajas Kálmán tanítókat stb.

Júl. 10—11-én a bizottságok tartották üléseiket. Az első nagyobb figyelmet érdemlő gyűlés a kerületi lelkészegylet értekezlete volt, a miről következő tudósításunk számol be.

A kerületi lelkész egylet gyűlése júl. 11-én.

A dunántúli egyházkerület lelkész-egylete, ez évi értekezletét f. hó 11-én d. e. 8 órától kezdődőleg tartotta Kőszegen Gyurátz Ferenc püspök elnök és Ihász Lajos kerületi felügyelő mint tiszteletbeli elnök vezetése mellett, a tagok szép számú részvételével. — Buzgó ének és fohász elhangzása után elnöklő püspök megnyitó beszédében az értekezlet munkáját az apostolokéhoz hasonlítja, kik gyakrabban összejöttek, hogy nagy feladatukról tanácskozzanak s újult reménnyel folytassák a nehéz harcot. Mi is gyakran panaszkodunk a terhek miatt,

azoknak még több okuk lett volna erre, hisz egy egész ellenséges világgal vették fel a küzdelmet s Pál apostol csak az ő nyomorúságaival tud dicsekedni. De magasztos eszme szolgálatában a gyaláztatás is dicsőség volt s a Krisztus sebei mindenkor erőt adtak nekik. Az apostoli példával buzdít, hogy ugyanazon hittel szívünkben, ugyanazon evangéliummal kezünkben, ugyanazon magasztos eszmékért küzdjünk mi is kitartva. Egyházunk is sok sebet kap a küzdelemben, sokszor fenyeget bukás, előre tör az anyagiasság, mely a fénynek hódol, ostromol a vallást letörölni akaró irány, ezzel szemben ritkulnak az áldozni tudóknak sorai s panaszkodhatunk, hogy „sokan hátra állanak“, de a panasz eredménye ne csüggedés, hanem újabb lelkesedés legyen. Hangozzék szüntelen a biztatás „én veletek vagyok“ s vigyük magunkkal a hitet az igazság törhetlen hatalmában. — A győzelem a vezérek nevéhez fűződik és biztos, ha ők lelküket a csapatokba tudják lehelni. — Az evangélium átültetése a szívekbe s családokba a lelkész nevéhez fűződik s ez csak úgy lehetséges, ha az ott van magának a lelkésznek szívében. Tanuljunk buzgón imádkozni magunk, hogy másokat is emelhessünk. Ehhez kéri a kegyelem Istenének áldását. Üdvözölve elnöktársát és a tagtársakat az értekezletet megnyitja, tiszteletbeli tagokul ajánlván a jelenlévő dr. Ajkay Béla vil. főjegyzőt, Mesterházy Gedeon vil. aljegyzőt, továbbá Freyler Lajost a kőszegi gyülekezet felügyelőjét. — Az elnöki indítvány egyhangul elfogadtatott, egyttal az értekezlet elhatározta a feszült figyelemmel hallgatott megnyitó beszédnek jegyzőkönyvbe foglalását.

Az értekezlet legfőbb s legérdekesebb anyagát évenként az egyházmegyei lelkészi egyletek munkálkodását feltűntető összefoglaló jelentés szolgáltatja, mely évről-évre tartalmasabb, úgy, hogy mint a jelentést előterjesztő Zábrák Dénes értek. főjegyző megjegyzi, a kis mustármag kezd terebélyesebb fává nevekedni. S ez nem utolsó levél Gyurátz Ferenc püspök érdemkoszorujában, ki 10 év óta vezeti az egyletet lankadást nem ismerő buzgalomával s az általa évenként felvetett gyakorlati és elméleti változatos kérdések, nagyban hozzájárultak az egyletek munkálkodásának megtermékenyítéséhez. — Az eszmecsere most is főképen ezek körül forgott. Nevezetesen, „az 1848. XX. t.-c. és a prot. autonómia“ című kérdésre vonatkozólag általános helyesléssel fogadtatott a győri chm. lelkészegylet álláspontja, melyet Madár Mátyás ezen lapban is kifejtett; szintűgy megegyezik minden egylet abban, hogy a modern népvándorlás jellegét öltő amerikai kivándorlásra akadályozólag hatni szinte lehetetlen, csak a szellemi s egyházi kapcsolat fentartására törekedhetünk. Érdekes elmefuttatások történtek a katolicizmus protestantizmus egymással szemben való erősségéről s gyengeségéről, a hit és tudomány egymáshoz való viszonyáról, az egyházi adózásról, a konfirmációi szertartás egyöntetűségéről. — A kerületi értekezlet óhaját fejezte ki, hogy a megyei körök a püspöki kérdéseken túlmenőleg is minél szélesebb körű munkálkodást fejtsenek ki s az érdekesebb dolgozatokat az egyházi lapban lehetőleg a kerületi értekezlet előtt közöljék.

Foglalkozott az értekezlet a parochiális könyvtárak kérdésével Bancsó Antal tervjavaslata alapján. Az eszmét, abban az alakban, hogy a szegény gyülekezet vásárolja a lelkésznek s tanítónak az önképzéshez szükséges műveket, sem a méltányossággal, sem az állás tekintélyével nem tartja teljesen összeegyeztethetőnek. Ha e téren valamit tehetünk, azt helyesebbnek vélné általánosabban, népkönyvtár alakjában tenni, melynek egy osztályát képezhetné a tudományos rész is, tekintettel a lelkészre

s tanítóra. — Az egyes jelentések kapcsán tudomásul vette az értekezlet, hogy a liturgiai bizottság munkálata folyamatban van, a konfirmációi emléklapok 5000 példányban elkészültek és szép keletnek örvendenek s ugyancsak elkészült a csinos alaku „Családi emlékkönyv,” mely az új házasságnál a vallásos érzés ápolását célozza. Ezt darabonként 60 fillérért bocsátja áruba az egylet azzal a felhívással, hogy a lelkész gyülekezetével egyetértve keressen arra valami fedezetet, de az emlékkönyvet díjtalanul ossza ki. — Ezek után általános, — mondható — zajos tetszéssel fogadott munkát olvasott Ziermann Lajos ily címen „a vasárnap története és megszentelése”, minek kinyomatása határozottatott el. Végül meghallgattuk Varga Gyula pénztáros számadását, mely 612 kor. 19 fill. bevétellel szemben 554'22 kor. kiadást és 304'97 kor. összvagyon mutat, mint igazán csekély morzsát azzal a sok és nagy jószándékkal szemben mit az egylet megvalósítani szeretne; továbbá meghallgattuk Scholtz Ödön jelentését a külmisszióról, mely iránt az érdeklődés fokozódni látszik. — Déli 12 óra elmulván, az elnök buzgó imádságával az értekezlet véget ért s a szívekbe látó jó Isten megmondhatná, hogy talán nem eredménytelenül.

A kerületi értekezlet.

A ker. elnökség júl. 11-én d. u. 5 órára hívta össze értekezletre a kerület tagjait a templomba, hogy a közgyűlés tárgyait előkészítsék s az esetleg egy-nemelyik tárgynál mutakozó véleményeltéréseket kiegyenlítsék. Gyurácz Ferenc püspök ismertette a fontosabb tárgyakat, így az új népoktatási törvényjavaslatot is, mely százados önkormányzatunkon új rést üt. Előkerült azután az Őrálló és Hivatalos Közlemények kiadásának ügye, a mely tárgyról tartalmas és objectiv szép vita indult meg, mely minden tekintetben méltó volt e nagy s előkelő gondolkodású kerület régi híréhez. Az összes felszólalók, Pröhle Henrik, Scholtz Ödön, Purgly Sándor, Takács Ferenc, Jausz Vilmos, Hering Zsigmond hangsúlyozták, hogy mindakettő fontos hivatást teljesít; többen kívánták, hogy az Őrálló és Hivatalos K. választassék egészen ketté. Kovács Sándor szerkesztő részletesen tájékoztatta a kerületet a lap ügyeinek állásáról, s felvilágosító szavai után az értekezlet egyértelműleg elfogadta a folyó évre a lap költségvetési tételét, azonban bekívánja a lap számadását, a mi természetszerű folyamánya önkormányzati életünknek. Másnap a közgyűlés végleg megadta a Hivatalos Közleményeknek a hivatalos jelleget s az Őrállót az összes gyülekezeteknek és híveknek melegen ajánlotta. (Midőn a lap nevében a kerület bizalmaért és határozataért köszönetet mondunk, egyúttal ezt kötelezőnek tekintjük a megkettőztetett buzgalomra és jövőendő munkára. Szerk.)

A lelkészavatás.

Júl. 12-én ünnepi istentisztelet előzte meg a közgyűlést. Gyurácz püspök a soproni végzett theologusokat — az eddigi szokástól eltérően a kerületi gyűlés alkalmával avatta fel. Nem tudjuk eléggé dicsérni e gondolat életre való voltát. A szertartás megható ünnepélyessége nagy hatást tett az egybegyűlt közönségre; sok hallgató szemében megcsillant a könny, a midőn a lelkipásztorság fenséges munkájáról szóló mély értelmű fejtegetéseket hallotta. Az ifjú Timótheusokra is nagyobb jelentősége van a felavatásnak, ha fogadalmukat a kerületi gyűlés színe előtt teszik le. A fölavatottak s a hívek egyiránt épülnek a szent pillanatban. A mult éven Győrött volt papavatás, szintén óriási érdeklődés mellett, az őszszel pedig Nemes-Dömölkön lesz, ez ősi articularis gyüleke-

zetünkben, a dunántúli magyar evangélikusság központjában.

Az istentisztelet a gyülekezet énekével kezdődött. Utána Pröhle Henrik a jelölteknek kiszolgáltatta az Úrvacsoráját, megint ének következett s erre Gyurácz Ferenc avató beszéde. Alapigéjét a Jelenések könyvéből választotta (II. 10.): „Semmit ne félj azokban, a melyeket szenvedendő vagy. Légy hív mindhalálig és néked adom az életnek koronáját”. A mélyen járó fejtegetéseket, Gyurácz komoly ünnepi páthoszá, megilletődéssel és feszült figyelemmel hallgatta a közönség. Hasonló figyelem jutott Pröhlenek is, a ki az alkalomhoz illő rövid s tömör beszéddel vezette be az Úrvacsora-osztást. A püspök beszéde után fölzendült a községi gyülekezeti vegyeskar szép karéneke, a melyet Hammer Gyula tanított be és vezetett. Ezután az eskütétel és megáldás következett; az eskümintát Kund Samu esperes olvasta; a felavatottakat a püspök után az összes jelenlevő esperesek megáldották. Az aesthetikai szempontból is teljesen kifogástalan istentisztelet a gyülekezet énekével ért véget; az oszladozó gyülekezet szépen és bőkezűen adakozott a gyámintézet szeretetadományára.

A hét felavatott ifjúból 2 papfiú, 2 pedig tanító gyermeke. Valamennyit a soproni alma mater nevelte s valamennyi a kerületben talál alkalmazást, ki nevelőki segédlelkészkepen. Nevök: Kovács Mihály, Magyar Géza, Németh Gyula, Schád Boldizsár, Szalay Mihály, Szovják Géza, Zsiray Lajos.

A kerületi gyűlés.

Az istentisztelet végeztével rövid szünet után a ker. elnökség a jegyzői karral elfoglalta helyét az asztalnál s megkezdődött a közgyűlés.

Ihász Lajos ker. felügyelő hosszabb beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Hiteles szövege a következő:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Megint egy év suhant el felettünk! . . .

Mily változás e rövid idő alatt! Mult évben tele reménnyel, örömmel üdvözlöttük egymást; mig ma, esügedten, fáradtan.

Mindegyikünk homlokán ott látjuk a tünődést, az aggodalmat és a kérdést: mit hoz reánk a jövő!?

Nem lesz-e fejlődésünk megakasztva, a — nálunk minden nagy nemzeti kérdést uraló — politika által? . . .

Előző évi megnyitomban, igaz örömmel jelenthettem, hogy végre akadt egy kormány, melynek feje nyíltan felvette programpontjai közé az 1848. XX. törvény-cikk megvalósítását . . . oly hosszú pihenés után . . .

Ma már — fájdalom! — e nemes célokra törekvő kormány a multé, mert a politika magasán lobogó szenvedélye és szeszélye, a folyó év január hó 26-án megéjtett választásokon megbuktatta a nyílt, egyenes, szókimondó, őszinte, egyik legnagyobb államférfiunkat és kormányát; melynek helyébe mai napig sem tudott a pártok szövetkezete másikat létrehozni.

Buktatási tényével csakis a bizonytalanságot, a zavart idézte elő közállapotaink végtelen kárára . . .

Úgy, hogy méltán kérdezhetjük: tekintve a politikai eredménytelenséget és közzgazdasági nagy kárt, hogy: tehát mire volt jó, avagy szükséges, ezt a nagy felkavarodást támasztani?

Majd a jövőben, ha a kibontakozás vezérfonalát sikerül valakinek megtalálni, alakul egy kormány, melynek talán lesz ideje, felkavart, zürzavaros közviszonyaink, — hosszú időt és fáradságot igénylő — rendbehozása után, a mi kívánalmainkkal és sérelmeinkkel is foglalkozni a magas politika mellett . . .

Ezen szomorú állapotok közt egyik legfájóbb érzés az, hogy a mi hitrokonaink is nagy igyekezettel működtek közre, az irántunk jó indulattal viseltető, ígéreteivel már lekötött kormány megbuktatásában.

Ezúttal újra bebizonyult az a régi tapasztalat, hogy mikor legnagyobb szükség lett volna az egyetértésre, akkor ütött ki az átkos visszavonás — a magyarnak egyik leghátrányosabb tulajdona — és még hozzá: nem a haza érdekében, hanem az egyéni dicsvágy és duzzadó ambíció kielégítésére történt a zavar, idéztetett fel a küzdelem... hogy: ki üljön a legmagasabb polcra? Ki gyakorolja Magyarországon a kormányzói hatalmat?

Akkor verték ki a jelszavakkal, nagy ígérekkel félrevezetett választók — az alkotmány megmentésének szent nevében — hazánk egyik letehetségesebb államférfiának kezéből a fegyvert, akkor fosztották meg a hatalomtól, mikor azzal szeretett hazánk, egyházunk érdekeit leginkább előmozdithatta, megvédhette volna.

No, de abban hagyom a sötét kép tovább festését, mert én nem akarok e helyen politikával foglalkozni, csak odáig: míg az egyházunk érdekébe bele vág.

Nézetem kifejtésére is csak ezen ok birt rá. A mai felizgatott világban higgadtságot javasolni, higgadtn beszélni: nem háladatos feladat.

A mi egyházunk jövője, anyagi gondoktól ment fentartása, attól függ — nézetem szerint — mennyire becsüljük meg nagyjainkat? Követjük-e az ő tanácsait? Akarunk-e az ő általuk kijelölt utakon haladni?

Ellenkezőleg soha sem érjük el a bennünket joggal megillető hatáskört.

Mindig kisebb tényezők maradunk az államban, mint szellemi súlyunknál fogva igényelhetnénk magunknak.

Mert ma inkább mint régente áll az a tétel, hogy a vagyon, jólét, meglegedés, hatalmas eszközök fejlődésünkre.

Ezek megszerzése nélkül még szellemi erőnk teljes birtokába se jutunk, mert képtelenek vagyunk a sok költségbe, áldozatba kerülő kiképzést megszerezni, a kellő tudást elsajátítani. Egész szellemünk hatalmát kifejezni nem bírjuk, miután annak jórésztét lekötvé tartja, az anyagi létért való küzdelem és ez útját állja annak, hogy szellemünk teljes munkásságát egyházunk javára szentelhessük.

Mind ezen fejtegetésből önként következik, hogy nekünk nem lehet közönyös: vajjon az ügyek vezetése Magyarországon milyen kézbe kerül?

Olyanba-e? mely a mi egyházi törekvéseinket — a melyek a haza érdekével soha sem lehetnek ellentétesek — méltányolja, elősegíti; vagy ellenkezőleg: azokat semmibe se veszi, sőt hátráltatja.

Ezen kérdés bővebb tárgyalását, a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés nekem el fogja engedni.

A történelem lapjai azt tanítják, hogy a nép, az egyház addig volt hatalmas, virágzó, míg elődei emlékét tisztelte, azok alkotásait megőrizte, hozzájuk hű maradt, azokat ápolta, gondozta; hagyományaihoz kegyelettel ragaszkodott.

A mint ezen magasztos érzést felváltotta a közöny akként homályosult el a nép lelkében, a ragyogó tettek emléke.

És a mint a dicső emlékek, melyek egy szép multra emlékeztetnek — fentartásáról nem gondoskodtak, úgy a templomok — mint az iskolákban, azonképen halványulni a nemzeti szellem, az egyházat fentartó hit, buzgóság áldozatkészség.

Nekünk protestánsoknak olyan dicső mult áll mögöttünk, melyre mindég büszkék lehetünk.

Annak emlékeit ápolni, egyik legszebb feladatunkat képezi.

Kötelességünk az azok iránti tiszteletet, ragaszkodást apáról fiúra folyton ébren tartani.

Sőt e ragaszkodást a folyékony ifjú kedélybe belecepegtetni és az által biztosítani, hogy az utánunk következő nemzedék se fogja közönyösen elhalványulni engedni apái emlékét.

Nagyot csak olyan nemzet alkothat, a melyet apáinak dicső tette lelkesít; a melyik nemzeti emlékekben gazdag egyháztörténetét gyermekei lelkébe úgyszólván beégette és ezzel biztosította, hogy azt onnét többé senki ki ne irthassa, sem egyén, sem az élet bármilyen mostoha körülményei.

A mi egyházunk jövőjét, annak nemzeti alapon történt szervezése is biztosítja, mert az, a hazán kívül álló egyház hatalmat nem ismer; annak parancsait nem fogadja el magára nézve kötelezőknek.

Gyökere hazájában van.

Önkormányzata alapján, maga választja — minden fokon — előkelő embereit, a kikre az egyház kormányzását bizza.

Ezért minden országban kedvez a nemzeti fejlődésnek a protestáns egyház. És azt látjuk, hogy azon országokban terjedt el a protestáns vallás leginkább, melyek a nemzeti erők kifejlődésének fontosságát, csakhamar felismerték.

Protestáns államokban az egyház története, a nemzet történetével mindig szoros kapcsolatban van.

Egyik a másikat emeli, kiegészíti.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés.

Ezen általános igazságokat fejtegető elmélkedés befejezte után, egyházkerületünk beléletére, ügyeire kellene áttérnem, de miután azokat a püspöki jelentés részletesen, meleg szeretettel felkarolja, fontosságuk szerint összeállítva méltatja, tárgyalja és nekünk egyházkerületünk állapotáról hű képet nyújt, én ezúttal mellőzöm az azokkal való foglalkozást.

Azonban, mielőtt megnyitómát befejezném — szívem sugallatát követve — kedves kötelességet teljesítek, midőn szeretett Főpásztorunkat, érdemekben gazdag elnöktársamat, tiz éves püspöki működése alkalmából, a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés előtt, e helyen: a felügyelői székéből: melegen üdvözlöm! (Lelkes éljenzés.)

Midőn az agg püspök: Karsay Sándor érezte az öregség súlyát és ennek következtében, hivataláról lemondott és a főpásztori botot, fiatalabb erőnek engedte át; egyházkerületünk mély fájdalommal vált meg, a régi, kipróbált vezértől.

Nagy gondot okozott neki a választás annyi jeles közt.

Gazdagsága szinte meglepte!

Más oldalról azonban vigaszt meritett azon körülményből, hogy akármelyiket teszi elsővé, az egyenlők közt — szavazatai többségével — mindegyik megfelelő az egyházkerület hozzá fűzött várakozásának.

A beadott szavazatok: *Gyuráztot* emelték a püspöki székbe. Ötítették meg az egyházkerület hajójának egyik kormányosává.

Ezen tisztét, kiváló tehetségű és buzgalmú elnöktársával: néhai Radó Kálmánnal együtt — mindig sikerrel teljesítette.

Ha visszatekintünk szeretett püspökünk tiz éves multjára és a meghaladott fényes pálya utain vizsgáló-

dunk, számos jelző oszlopra akadunk, melyek mindegyike az ő alkotásaira figyelmeztet bennünket.

Az ő működését szerénység jellemzi, melynek köpenybe burkolja érdemeit.

Pedig hiába igyekszik azokat előlünk elrejtetni, mert mi számon tartjuk valamennyit.

Az ő keresztyéni türelme embertársai iránt: bámulatra indít bennünket.

Egyháza és felebarátai iránti szeretete, vonzódása mindenhez a mi nemes és jó: Krisztus urunk méltó tanítványát juttatja eszünkbe.

Áldozatkészsége, melylyel minden magasztos célt szolgál, minden culturalis feladatot támogat, előre segít, megvalósítani törekszik: dicsfényt áraszt reá.

Apostoli munkássága úgy a templomban, valamint a hit oltárán, úgy a szószéken vagy bárhol a szeretet mezején virágot-virágra halmoz, mely neki édes mézet terem: a lelki megnyugvást és a jó tettek magasztos érzetét.

Az egyház veteményes kertjében: az iskolában tanít, buzdít, irtja a gatz, hogy minél tisztább legyen az a hely, a homét kikerülnek az Úr szőlőjének munkásai, kiknek működése hivatva van Krisztus Urunk országát építeni, tanait hirdetni, az élő hitet erősíteni — mindnyájunk boldegitására.

Arany, jó szíve, a mely szegénynek, boldognak, szükölködőnek, szerencsétlennek, kétségbeesettnek nyitva áll: folytonos áldás és vigasz forrása; gyámolít, vigasztal minden a hozzá folyamodót, lelki sebeikre balzsamot önt. És ez nemes lelkének igen jól esik, mert megtette a maga elé tűzött kötelességet.

Nagy a mi szeretett püspökünk a kötelesség teljesítésében! Világító példát nyújt nekünk a hitbuzgóságban. Ennyi kiváló képesség, csak nagy szellemnek lehet tulajdona.

A kit a Mindenható gondviselés ily bőven elárasztott fényes tulajdonokkal, azt nagy lélekkel is megáldotta . . .

Mi pedig mindezekhez azt kérjük a kegyelem Istenétől, hogy az ő választottját, a mi Áronunkat ajándékozza meg hosszú élettel és egészséggel is! Amen.

Mindezek után szeretettel, melegen üdvözlöm hitrokonainkat s az érdeklődő szép közönséget! Kérem reájuk a jó Isten áldását és a közgyűlést megnyitom. (Lelkes éljenzés).

Gyurátz Ferenc pár meleg szóval megköszönte a lelkes üdvözlést. „Az az érdemkoszorú, a mit elnöktársam font, engem meg nem illet. A mi történt e 10 év alatt, az annak a szellemnek a munkája, mely a kerület minden tagját áthatja és lelkesíti.“ A jövőre is kéri a bizalmat s elnézést.

A gyűlés ezután tudomásul vette a miniszteri leiratokat s a püspöki jelentést, a melynek fontosabb pontjait Gyurátz, élőszóval, tömör előadásban ismertette. Indítványára a kerület kifejezte elismerését a kemenesaljai egyházmegye gyülekezeteinek, a hol a mult őszi egyházlátogatás alkalmával mindenütt példás buzgóságot és viruló hitéletet talált. A püspöki jelentést minapi számunkban hivatott toll ismertette s ezért itt mellőzzük. Az elhunytak emlékét, a távozott s lemondott munkások érdemeit (Lautsek I. Pröhle H.) megörökítette a közgyűlés. Egyszerűen tudomásul vették Berzeviczy Albert búcsúzóját s Lukács György új kultuszminiszter beköszöntését.

Bognár Endre a népiskolai bizottság jelentését mutatta be. A bizottság szükségesnek tartja annak pontos összeállítását, hogy mely nem evangélikus iskolákban van rendszeres vallásoktatás és hol nincsen. Általános

helyeslés mellett jelentette, hogy a statisztikai táblázatok rovatainak számát, az egyet. tanügyi bizottság leszállította 43-ról 17-re, illetőleg 44-ről 17-re. Az új beosztás egyszerűbb, áttekinthetőbb s célravezetőbb a réginél. (Lásd az Órálló f. é. 18. számát.)

A főiskolai nagybizottság munkájáról *Bancsó Antal* theol. tanár tett jelentést. Sorra vette a kerület összes intézeteit s javaslatait a közgyűlés mind elfogadta. A távozott soproni főgymn. igazgatónak Gombótz Miklósnak érdemeit jegyzőkönyvbe foglalták s az új igazgatót, Gecsányi Gusztávot melegen üdvözlötték. A Bibliái Olvasókönyvet valamennyi osztályba kötelező tankönyvül fogadta el a kerület. Helybenhagyta a főiskolai orvos munkaköréről szóló szabályzatot s megállapította, hogy a theológusok, tanítónövendékek, valamint a szegénységüket igazolni tudó gymn. tanulók ingyenes gyógykezelésben részesülnek. A főiskolai orvos előadja az egészségsegítant is a felsőbb osztályoknak s a theol. hallgatóknak. A tápintézet a nagy drágaság miatt válság szélén áll, a kerület nem bírja az elmaradt supplicatio jövedelmet pótolni. Annak idején a gyülekezetek nagy lelkesedéssel járultak hozzá a supplicatio megváltásához, azonban a megváltás szolgáló összeget nem küldik meg a kerületi pénztárnak. Hiába, a dunántúli egyházak iszonytató terhet viselnek s a gyengébbek roskadoznak is. A kerület elhatározza a tápintézeti díj fölemelését (200 koronára) s Juhász felügyelő egyúttal a soproninál olcsóbb piac keresését ajánlotta. Hasonló intézkedés vált szükségessé a községi leányiskolánál, a hol az izraelita növendékek évi tartásdíját *évi 800 koronában* állapították meg, nagyon helyesen, mert az intézet fentartásához nem járulnak, sem külön felekezeti iskolát fenn nem tartanak. A leányiskolai felügyelő-bizottság elnökévé a lemondott Szalay Ferenc helyébe Stettner Gyulát választották meg, egyébként az iskola szabályrendeletét jóváhagyták.

A soproni bölcsész-theol. főiskola IV. évfolyamát a jövőre is fentartják az eddigi erővel s a költséget is megszavazták.

Nagy érdeket keltő tárgy volt a soproni tanítóképző ügye. Kapi Gyula, az intézet nagyérdemű igazgatója lemondott hivataláról s mint tanár, nyugdíjazását kérte. Mivel a nyugdíjazás még nem következett be, a kerület nem fogadta el a lemondást, hanem meghosszabbította Kapi szabadságidejét s az igazgatást továbbra is a helyettesítő Papp Józsefre bizta. Hogy az oktatásban fennakadás ne történjék, egy rendes s egy segédtanári állásra pályázatot hirdet a kerület. Tanári fizetésekre addig is, míg a szerződés létre jöhetne, nagyobb segélyt kér az államtól s az igazgató óraszámát 10-ben, a rendes tanárokat 18-ban, a gyakorló iskola vezetőjét 30-ban állapítja meg. A földmívelésügyi miniszterium a tanítóképző új kertjének fákat, csemetéket és fapalántát megmagvakat ajándékozott; a kerület köszönetet mond érte, azonban kertészt kér a kert berendezésére. Az épület nem felel meg többé céljának s átalakításra szorul. Mivel azonban az épület mély völgyben, útszin alatt épült s mellette szabályozást kívánó bűzös patak folyik, az átalakítás mintegy 60,000 koronába kerülne, sőt mivel régi épületről van szó, a tényleges kiadás alkalmasint még 20%-kal fölülmulna az előirányzatot. A kerületen nem sok híve van az átalakításnak, mert előttök áll a lyceum példája. Megbizták a pénzügyi bizottságot, hogy az épületre keressen vevőt, szemeljen ki új épületnek való telket s készítsen kimerítő javaslatot. A kerület egyelőre csak a legszükségesebb tatarozások költségét szavazta meg. Sopron városát pedig fölkéri, hogy az egészségtelen árkot burkoltassa be és a teret szabályozza. Egy fölmerült eset alkalmából elhatározták, hogy a tanképesítés

díját az a gyülekezet tartozik fizetni, a melyik a tanítót legelőbb alkalmazza. A főiskolai bizottság különben szükségesnek véli a gymnasium és theologia gazdasági ügyeinek szétválasztását.

A pénzügyi bizottság munkájáról szóló jelentéssel *Hering Zsigmond* számolt be mintegy három óráig tartó részletes előadásban. Bebizonyult, hogy teljesen ura a rengeteg anyagnak s adatait a megfelelő helyre állítva, világos, áttekinthető képet rajzol a hallgatóság elé. *Hering* a kerületnek egyik leghasznosabb embere, a kibén szakértelem és buzgóság egyesül. Méltó utódja *Schreinernek*, a kinek munkáját folytatja. Osztozik vele munkán és érdemen *Jausz Vilmos* főszámvevő, a ki viszont *Poszvék Sándor* örökébe ült. A kerületi közgyűlés az előadás végén hatalmas éljenzéssel fejezte ki köszönetét a két kiváló munkaerőnek.

Hering mindenekelőtt azt jelentette be, hogy a kerület közértékpapirjai számára a kerület páncélszobájában fiókot berelt a pénzügyi bizottság, a magánértékpapírok (kötelezvények) stb. ellenben továbbra is a ker. pénztárban maradnak. Előterjesztette a Simunyák-alap számadását s ismertette a tanítóképző épületének átalakítását pénzügyi szempontból (lásd fent).

A kerület tőkéje kerek számmal 1.240.000 korona. A pénzügyi bizottság azt javasolja, hogy ennek felét vagy legalább felmilió koronát birtokvásárlásra fordítson a pénzügyi bizottság. A kerület nyomban megalkotta a birtokvásárló bizottságot is. (B. Solymosy Ödön, Barcza Géza, Takáts Ferenc, Töpler Kálmán, Vécsey Sándor, Belák István), mely még az nap ülést tartott. Mivel azonban a kamatsökkenést a kerület hirtelen pótolni nem tudná, birtokvétellel az államsegély fölemeléséig vár a kerület. Belák szerint a birtokvétel tokegyűjtésre jó, mert a vételárnak csak egy részét kellene lefizetni, a többit törlesztené a birtok jövedelme.

Nagyobb vita támadt a gyülekezeti kölcsönök szabályrendeletének módosításánál. Az ajkai gyülekezet 5000 korona kölcsönért folyamodott az egyházkerületi pénztárhoz. A szabályzat szerint a gyülekezet kölcsönéért két jómódú egyháztagnak egyéni jótállást kell vállalnia; ily jótálló Ajkán nem akadt s hogy a gyülekezetet segítsen, egy ajkai ember maga hitelezett az egyházközségnek. *Hering* a régi szabályzat fentartását javasolta, mert csak ez szolgáltat kellő biztosítékot. Igaz, hogy minden gyülekezetnek van ingatlana, ámde végrehajtás esetén a kerületre erkölcsi lehetetlenség, hogy *templomot, iskolát árverésre juttasson. Gyurácz* püspök a lelkész és felügyelő aláírását elegendőnek tartja a kötelezvényen. *Soha még gyülekezet csödbe nem került. Weöres Iván* meg akarja könnyíteni a kölcsönvételt, mert hiszen a kerületnek érdekében van, hogy a gyülekezetek a kerület tőkéjét kölcsönvegyék; az elhelyezés biztos s a kamatláb magasabb a betétek, értékpapírok kamatlábjánál. Nem tud képzelni esetet, hogy egy gyülekezet a jobb módúak hozzájárulása nélkül elhatározhatná valamely kölcsön felvételét s a jegyzőkönyv különben is kötelez valamennyi egyháztagot. *Horváth Samu Gyurácz* mellé áll. *Erkölcsei testületnél valamennyi tag kezes*; a kölcsönvétel sok formához van kötve. A gyülekezet határozatát felülbíralja az egyházmegye s így veszedelemről szó sem lehet. *Kiss Jenő* szerint budapesti bankoknál könnyebb pénzhez jutni, mint a kerületnél. Végül felszólalt *Poszvék Sándor*. A kérdés sokkal fontosabb, hogy alapos vizsgálat nélkül nyomban dönthetnénk róla. E feltétel törlése csak megnehezítené a kölcsönvételt a gyülekezeteknek. Nagyobbnak a pénzügyi bizottság felelőssége; nehezebben szavazná meg a kölcsönt, mert vajjon ki állíthatja, hogy tüzetesen ismeri akármelyik gyülekezet vagyoni erejét,

teherbírását s ki merné elvállalni a megszavazott kölcsönért a felelősséget? Utal egy pár év előtti perre, a hol a kerület követelése el nem vészett, csak egy ideig kétségessé vált. Mennyi vád hangzott fel akkor — a veszedelemnek pusztá hírere. Javasolja, hogy a kérdést utasítsák vissza a pénzügyi bizottsághoz új javaslat végett. *Bognár Endre* *Hering* véleményén van. Nem kell módot adni a gyülekezeteknek a könnyelmű adósságsináláshoz, mert némely gyülekezet a kölcsönt nem befektetésre használja, hanem abból él. A kerület *Poszvék* indítványát fogadta el.

A missió tételénél elhatározták, hogy Zággráiban missiói segédlelkészi állást szerveznek. A kerület a külföldi hitsorsosok segélyezését nem utasítja vissza, de a segély összegének nagyságát ismerni akarja. *Löv Fülöp* a bulgáriai evangélikusok segélyezése mellett felhívja a közfigyelmet a bécsi magyar evangélikusokra. Bécs városában az utolsó adatok szerint 120.000 magyar ember él s az evangélikusokról senki sem gondoskodik. A r. kath. egyház megtalálta a módját, hogy magyar hívei lelki táplálásban részesüljenek. *Zimmermann*, a bécsi evang. gyülekezet nagytekintélyű lelkésze nagy örömmel fogadná a kezdeményező lépést s biztosítja a bécsi evangélikus gyülekezet hozzájárulását, anyagi s erkölcsi támogatását. A 60.000 bécsi evangélikusból 5000-re rüg a magyarok száma. Egyelőre 500—600 kor. elég volna. A kerület ezt is a pénzügyi bizottsághoz utalta. Baresnak 300 kor., Lajta-Ujfalunak, Alsó-Lendvának, Zala-Egerszegnek 500 koronát szavaztak meg s a püspök mellett 3000 korona javadalommal másodlelkészi állást rendszeresítettek. A pénzügyi bizottság az államsegélyből 4000 koronát a lelkészek számára működési pótléku irányzott elő. Mivel a lelkészeknek sem főiskolai képzettségökhöz, sem feladatuk fenséges voltahoz méltó javadalmuk nincsen — addig is, míg a törvény vagy a 48 : XX. t.-c. végrehajtása a lelkészi korpótlékról gondoskodnék, a kerület kezdje meg a javadalmazást azzal, hogy a szolgálati idejére nézve legidősb 20 lelkésznek évi 200 korona működési segélyt engedélyez. Az indítványhoz többen hozzászóltak. *Varga Gyula* kemenesaljai esperes szerint a 4000 korona jóval kevesebb, semhogy a papokon meglátszanék; hire nagyobb volna, mint a haszna. Inkább a gyülekezetek terhén kellene vele könnyíteni, hogy a hívek az egyházi terheket könnyebben viseljék. Gondoljunk a népre is, ne csak magunkra. *Scholtz Ödön* tévedésnek tartja azt, mintha a kerület nem gondolna a teherviselés enyhítésére. Az 1848 : XX. t.-c. végrehajtása esetén az állami adó 20%-ánál magasabb egyházi terheket az állam vállalja el s a nép akkor nyomban megkönnyebbül. Ajánlja a tétel elfogadását. *Gyurácz Ferenc* az indítványnak a tanítókra való kiterjesztését kívánja, mert mindnyájan egyházi szolgák vagyunk. *Jausz Vilmos* ellenzi *Gyurácz* püspök indítványpótlékát, mert a tanítók korpótlékáról az állam gondoskodik, némelyik már 2—3-at is húz és az igazsággal nem férne össze, hogy a tanító 2 helyről is húzzon pótlékot, a lelkész meg az egyháztól sem. *Purgly Sándor* azt kívánja, hogy tegyenek különbséget szegényebb és jobb módú papok között, a kik a segélyre nem szorulnak reá. *Madár Mátyás* is a megosztás mellett van, jusson belőle a tanítóknak. Ha elutasítanák őket, keserűség támadna szívökben s csak az egyházas szellem vallaná kárát. A közgyűlés szavazással döntött. A pénzügyi bizottság javaslata mellett 28-an, ellene (*Varga Gy.*) 14-en szavaztak. *Gyurácz* pótlékát pedig egyhangúlag fogadták el, de a fölemelt államsegélyre korlátozták. Kimondták, hogy a leányiskola és tápintézet javára gyűjtést rendeznek, nemesak a pénzt, hanem a terményeket is elfogadják. S örömmel vették

tudomásul, hogy az egyházközségi hátralékok elapadtak. A gyámolda új szabályzatát helyben hagyták.

A kerület jóváhagyta, hogy a bonyhádi iskola alapításának százéves örömnepének emlékére főgymnasiummá alakuljon s új épületet emeljen állami segítséggel. A pénzügyi bizottság a főgymnasiummá fejlesztés gazdasági feltételeit megvizsgálta.

A gyűlés második napjára kisebb jelentőségű ügyek maradtak. Megválasztották az egyetemes gyűlési képviselőket (Horváth Sándor, Madár Mátyás, Horváth Samu, Czuppon Sándor, Löw Fülöp, Brunner János, Varga Gyula, Bognár Endre egyháziak, Ajkay Béla, Barcza Géza, Berzsenyi Jenő, Purgly Sándor, Mesterházy Gedeon, Szeniczey Géza, Hrabovszky István, Hering Zsigmond világiak megbízó levéllel); kiegészítették a különböző kerületi bizottságokat, helyben hagyták az esp. és ker. tanítóegyesületek alapszabályait, Wepperdnek anyaegyházzá alakulását s a kerület is csatlakozik a soproni tanítóképző intézet jubileumának megünneplésére indított mozgalomhoz. Az alapítványok kezeléséről közzétett szabályrendeletre dr. Berzsenyi Dezső indítványára elhatározta a kerület, hogy felkéri az országos kormányt, közölje e szabályrendeletet a hatóságokkal mihez tartás végett.

Karsay Imre előterjesztette a kerületi tanítók pápai gyűlésének a miniszterhez intézett emlékiratát. Az emlékirat azt kívánja, hogy a felekezeti tanítók az államiakkal egyenlő elbánásban részesüljenek úgy a javadalom, mint a nyugdíj megállapítása tekintetében; kívánja továbbá a tanítói és kántori jövedelem elválasztását. *Kund Samu* azt kérde, vajjon az emlékiratnak az Evangelikus Népiszkolában közölt szövege *hiteles-e?* (Közbeszólások több oldalról: hiteles!) „Ha hiteles, akkor az egyház nevében tiltakoznunk kell olyan felfogás hirdetése ellen, hogy a kántorkodás a tanítónak *csak mellékfoglalkozása*; a mit az emlékirat állít. Az egyház szemében mind a kétfajta munka egyenlően becses és főfoglalkozás. Szutter Dániel a tanítók részéről tiltakozott e föltevés ellen; a kifogásolt tétel azt akarja jelenteni, hogy a kántorságért járó jövedelem csak mellékes javadalom. (Ajánljuk a stílus javítását!) A memorandumot különben fölterjesztik az egyetemes gyűlésre. Értesülésünk szerint a tanítók külön bizottságot is választottak, hogy az emlékiratot a miniszternek átadja. A bizottság vezetőjeül Szalay Ferenc veszprémi esperest, a pápai gyűlés diszelnökét kéri fel.

A kemenesaljai egyházmegye azt jelentette, hogy a puszta-szentlászlói, söjtöri, tófeji és bollahidai híveket r. kath. célokra jogtalanul megadóztatják. Mivel az adatokból a sérelmet megállapítani tisztán nem lehet — az esperességet tüzetesebb adatok beszerzésére utasítja a kerület. Bancesó ker. levéltárosnak elismerését nyilvánította a közgyűlés. Somogy Zágrábra panaszkodott, hogy a közalapra, sem egyéb célra nem fizet s azzal védekezik, hogy ez az egyház uniált egyház, a Gusztáv Adolf-egylet adományából él s lelkésze sem magyar, sem horvát honos, hanem német. Úgy látszik, hogy ellenőrzéstelen, szabad egyház szeretne maradni.

Az egyházkerület a múlt éven megbizta Payr Sándor theol. tanárt, hogy a kerület birtokában levő egyháztörténeti források kiadására nézve terjeszzen elő részletes javaslatot. A javaslatot Payr beadta s e szerint a kiadás *2400 koronába* kerülne. A hangulat lelkesen megnyilatkozott a szép terv mellett s átutalták a pénzügyi bizottsághoz, hogy a vállalat anyagi részét előkészítse. Jelentését a jövő évi közgyűlésre elvárja.

Végül elhatározták, hogy az 1906. évi közgyűlést az algymnasium ünnepével kapcsolatosan Bonyhádon tartják meg. Gyurácz püspök rövid fohászszal berekesz-

tette a gyűlést. A gyűlés tagjai 13-án d. e. 10 órakor az elnökség lelkes éltetése közben oszlottak szét.

Megemlítjük, hogy a gyűlés első napján 12-én népes közebéd volt, a melyen Ihsz felügyelőnek a királyra mondott köszöntője után Poszvék Sándor klasszikus szép tőszttal ünnepelte Gyurácz Ferencet, a püspöki szolgálat tizesztendő fordulóján. Gyurácz Kőszegre, Horváth Samu pedig a felavatott ifjú Timóthesukra mondott áldomást.

A gyámintézet gyűlése.
Júl. 13. reggel 8 órakor.

A gyámintézet gyűlése gyülekezeti közénekkel s Löw Fülöp egyházi elnök imádságával kezdődött. Berzsenyi Jenő dr. világi elnök a következő megindító szép beszéddel nyitotta meg a gyűlést.

Főt. Gyámintézeti Közgyűlés! Gyámintézetünk egyik főtenyezője egyházunk terjesztésének és a hitbuzgóság emelésének. Az is marad még talán sokáig, mert az a hatalmas emeltyű, az állam, még mindig késik a több mint félszázad előtt hozott vallásügyi törvények végrehajtásával. Azért, hogy mi saját erőnkől tartjuk fenn egyházainkat, iskoláinkat terjesztjük a közművelődést. törekszünk ifjúságunknak magasabb ethikai irányt adni s tudományosan kiképezni, hogy hazánk szellemi színvonalára ne maradjon semmi tekintetben a legfelvilágosodottabb népeké alatt, az állam alig kárpótól bennünket valamivel. A múlt évben már reményleni lehetett a reformátusokkal közös bizottság dolgozatai alapján, hogy a minket jogosan megillető rész ki fog szolgáltatni. De csalódtunk. Közbejött a politikai chaos, melyből úgy látszik csak hosszú idő múlva fog leszűrődni az égető sebeinkre esőpögtetendő balszam. Tünnünk kell továbbra is, s türelmünkben a zsoltáriróval vigasztalódnunk: *Jobb az Úrban bízni, hogy nem, mint a fejedelmekben.* (Zsolt. CXVIII., 9.)

Sajnos azonban az is, hogy az Úrban való bizalom hiveinknél csökkenőben van. Előmozdította ezt a sülyedést az állam is az által, hogy a felekezetnélküliséget törvénybe iktatta, másrészt a socialismus, mely csak önjerejében bízott s végre a hitközönyösség. Ez utóbbit tapasztaljuk egyházkerületi gyűléseinken is. Ritkul különösen világi uraink sora s nincs, ki az eltűnteket pótolja.

Igaz, hogy csendes működésben minden feltűnés és szereplési vágy nélkül csak a saját vallásos lelkiületnek önkénytelenül kisugárzó fénye által is lehet nagy eredményt elérni a hitbuzgóság terjesztésében, de ilyen ember kevés van. A községi ág. h. ev. gyülekezet körében működött Beyer János gymnasiumi, később polgári iskolai tanító, tartozott azok közé. Gazdag lelkének szentélyébe vonta tanítványait, kik őt rajongással vették körül. Atölelte a tudomány minden ágát, lelket öntött minden tantárgyba, de átszellemült maga is, midőn a vallást tanította s magával ragadta hallgatóit oda, hol csak fény van, de árnyék nincsen.

„Dils ira, dies illa
Solvat saeclam in favilla“ —

voltak első szavai egyik tanév megnyitásánál s az elszavalt requiem borzalmain át vezetett bennünket a vallás derült honába. A történelmet, a természettant is a vallással hozta kapcsolatba s még nem volt tanár, a ki Palaestina földrajzát úgy adta volna elő, mint ő. Valóban isteni erő kellett ahhoz, a mi oly gyenge, reszkető testet, az emberi kor oly magas határáig naponkénti 10 órai tanítás és a sirig tartó önképzés mellett fenn tudott tartani. Tudományánál szerénysége volt-e nagyobb, vagy megfordítva, nem tudnám eldönteni, de azt tudom, hogy vallásossága felülmulhatatlan volt. Ő nemcsak tanította, de sajátjává tette minden tanítványának Péter

apostol intését: „A ti hitetek mellé ragaszkodatok jóságos cselekedetet, a jó cselekedet mellé pedig tudományt. (II. Péter, I, 5.)

Áldott a gyülekezet, melynek ifjúságát ily ember vezette, különösen akkor, midőn a munkát hasonszemű férfiak folytatták a megkezdett irányban.

Úgy látszik, mintha túlmenne ezen kitérés egy gyámintézeti gyűlés keretén, de nem mulaszthatom el, hogy ezen helyen, hová ő minden ünnepen délelőtt, délután minden időben vezette ifjúságát, hogy megtanulja azt, hogy az élet viszontagságai és csapásai között csak a vallásban található vigaszt s csak a vallásból meríthet lelkesedést áldozni hitért és hazáért, — ezen emlékezetemből font hervadhatatlan hálám koszorúját sirhalmára ne borítsam.

Csak látszat az, mintha mindez nem ide tartoznék, mert ha ilyen szellem lakoznék mindnyájunkban, gyámintezetünk felülmulna minden más intézetet s mint a nap szórna mindenfelé áldást hintő sugarait, melyek elé soha nem borulna gyülekezeteink kétségbeesésének felhője, mert mindegyikünknek szívébe, mint sziklába volnának vésvé Pál apostolnak szavai: „Tartozunk pedig mi, kik erősek vagyunk ezzel, hogy az erőtléneknek erőtlenségeket hordozzuk.“ (Róma. XV., 1.)

Ily hitbuzgóság szövetségének fényénél indul a közegéi év. gyülekezet ezen hosszú szenvedések által megszentelt templomából, most már egy újabb közel jövőben felállítandó monumentálisabb szentegyházba, melynek mindig legszebb díszé lesz híveinek áldozatkészsége. Örömmel veszi ezt tudomásul gyámintezetünk, mert példaképpen állíthatja fel többi gyülekezeteinknek. Ismerte már régebben egyházkerületünk e gyülekezet szellemét. Innét van, hogy itt állította fel felsőbb leányiskoláját, hol a növendékek az iskola csarnokain kívül is láthatják azt a vallásos buzgóságot, melyet később családi szentélyükbe átérve, jövődől boldogságuknak alapját képezendik.

Felsoroltam mindezeket, mert a példa szebben beszél, mint a legékezebb szónoklat; ez elrepül, az megmarad. Mint élőkép tárul fel előttünk s ha eltűnik is néha, mint a délibáb, a legelső alkalomkor ismét szemünk előtt lebeg. Legyen értelmünk a jó példát felismerni, legyen akaratum az követni s legyen erőnk abban kitartani. Erősödni fog akkor a protestantismus s úgy, mint a megpróbáltatások korszakában, bástyája lesz ismét a politikai és lelki szabadságnak, melyen a pokol kapui sem vehetnek diadalt. Ezek után igaz benső örömmel üdvözölve híveinket, kik megjelentek az Úrnak templomában építeni az Úr templomát, gyűlésünket megnyitom.

E szép beszéd után *Löv Fülöp*, a fáradhatatlan egyházi elnök adta elő tartalmas évi jelentését. Tartalmából kiemeljük a következőket: Lajta-Ujfalunak a Gusztáv Adolf-egylet 2000 koronát juttatott. Barszon 170 lélek tért át hozzánk a r. kath. egyházból. Buzgóságuk megható s áldozatkészségük új hitük, a megismert igazság iránt példás. Áhitattal énekelnek s imádkoznak szent könyveinkből, szorgalmasan járnak a könyörgésekre. E kis gyülekezet a legnagyobb támogatásra méltó. Remélni lehet, hogy Barsból más vidékekre is elterjed az evangéliumi világosság.

A gyámintézet összes bevétele 10,175 kor. (tavaly 9710 kor.). A seproni felső egyházmegye 2666 korona, a vasi felső 2436 korona, a győri 842 kor., a veszprémi 747 korona, a tolna-baranyai 667 korona, a vasi közép 562 korona, a kemenesaljai 435 korona, a soproni alsó 423 korona, Somogy 323, Zala 120 korona összeget gyűjtött.

100 koronán felül adakoztak a következő egyházak: Ágfalva, Alhó, Dobra, Győr, Felső-Lövő, Kőszeg, Kukmér, Locsmánd, Pinkafő, Sopron, Soproni női és ifj. gyámintézet, Szalónak, Vaskörvtélyes. Purgly Sándor Nagyvázsöny részére 100 koronát adott.

Egyáltalán nem adakozott: Csernye, Hidegkút, Kácsfalu, Majos, Sárszentmiklós.

A jelentés után a segélyek elosztása következett. A 800 korona szeretetadományra Domonkosfa kapott többséget, Szill-Sárkány 400 korona, Tolna-Némedi 250 korona adományban részesült. Ezenkívül több egyháznak jutott kisebb-nagyobb segély.

Gyurácz Ferenc püspök felszólalt a gyámintézeti segélyek elaprózása ellen, mely csak pillanatra enyhíti a bajt, de tartósan nem segít. A kisebb adomány c-ábitgat a folyamodásra, az önszegély erőnye tumpul, az önértet török és vész, szaporodnak a kéregetők. Az önértet és önszegélyt kell ápolni a gyülekezetekben. Gyurácz felszólalásának alap gondolatát és célját legközelebb külön cikkben világítjuk meg.

Király Emma oltárterítőt küldött ajándékba egy szegény egyháznak. A gyűlés Bönynek adta Kiss János pénztáros lemondott tisztéről, a gyűlés felkérte, hogy egy évig még maradjon meg nehéz hivatalában.

A gyűlést imádsággal s buzgó énekkel fejeztük be.

* * *

EGYHÁZI ÉLET.

Molnár Viktor államtitkár. Molnár Viktor min. tanácsost, a brassói egyházmegye felügyelőjét, a kultusz-miniszter előterjesztésére a király közigazgatási-államtitkárrá nevezte ki. A miniszteriumnak Zsilinszky Mihály távozta óta nem volt államtitkár s Molnár már Wlassics kormányzatának utolsó esztendeje óta különben is államtitkári teendőket végzett. Molnár Viktor evang. ároni család sarja s buzgóságra egyik legkiválóbb világi emberünk. E rég megérdemelt előlépés alkalmából fogadja a mi üdvözlésünket is.

Új esperes. A pestmegyei egyházak egyhangulag Szeberényi Lajos főhi lelkészt választották esperessé. Az új esperes még javakorabeli ember, a kitől méltán sokat vár egyházmegyéje. Fia Szeberényi Lajosnak, volt pozsonyi theol. tanárnak és pozsonyvárosi esperesnek, a Kisfaludy-Társaság tagjának és Petőfi barátjának. Midőn új tisztében meleg testvéri szívvel üdvözljük, egyúttal sok sikert és bő aratást kívánunk neki az egyház munkamezején.

Kis-Hont. A kis-honti egyházmegye június 30-án Rima-Szombatban tartotta az idei közgyűlését. Elnökölt Gyürky Pál esperes és Kuehta András, a legidősb gyülekezeti felügyelő. Kubinyi Aladárt, az általános tisztelt világi elnököt családi gyász tartotta távol a munkamezőtől, a hol mindig örömmel dolgozott s nélkülözhetetlen emberré lett. A közgyűlés a főesperes indítványára részvét-irattal fejezte ki együttérzését. A főesperes évi jelentése találó s eleven képet rajzolt az egyházmegye és az egyes egyházak beléletéről. A vallásos hitbuzgóság hagyományai még nem enyésztek el s bár nem egy helyen valószínű küzdelmet kell vívniok a híveknek a léttel, a vallást, apáik és anyáik hitét nem tagadják meg. Ez egyben nem futnak az olcsóbb után, de sőt készek áldozatokat is hozni, arra a megszentelt oltárra, melyen egykor őseink vére piroslott pl. Rimaszombatban, Klenócon, Ráhón stb. A Sion, szilárdan áll még, a fundamentom ép, egészséges, életre, fejlődésre, virágzásra képes, csak

legyenek igazán helyükön az órállók. El ne csüggeszse a jelentkező s itt-ott elhatalmasodó, nagyobbára érzékenységéből származó hideg közöny s el ne csábítsa a kezükbe fektetett hatalom és erő, mely az egyházé s mint olyan, őket is védi, emeli, az egyházat pedig felvirágoztatja! — Az újonnan szervezett várgedei missziói lelkészi állásra, a lelkészválasztási szabályrendelet értelmében az esperességi gyűlés lévén erre illetékes, egyhangulag Baráth Károly candidatus theologust választotta meg a három jelölt közül. A megválasztott lelkész eddig végzett tanulmányairól felmutatott bizonyítványok s tanárainak információi a legszebb reményekre jogosítanak fel jövő működését illetőleg. Hiszszük, hogy e remények kész tényekké, a gondozására bízott „szétszört csontok“ eleven tagjaivá lesznek az evangéliumi anyaszentegyháznak s vallásos hű polgárai a magyar hazának. Széles, tág a mező, erőt, kitartást, bátorságot és lelkesedést adó az eszköz, adja Isten, hogy az ifjú munkás célt érhesen fáradságos munkájával. — A Baldácsy-féle segélyre a gyűlés Hacsava, F.-Pokorágy építkező, s Várgede inséges egyházat ajánlja a kerületnek, míg a Zsedényi jutalomra Szabó Dániel likéri, Engler Pál klenóci, Holko Lajos f.-pokorágyi és Mikulás János klenóci tanítókat hozza javaslatba. Az egyházkerületi közgyűlésre az esperesen és alesperesen kívül Medvezky Sándor, Cseh István, Hüvösi Lajos, Kolbenhayer József és Kemény Lajos küldettek ki, a tanítóegylet képviselőivel ugyanott Szlopovszky Péter elnököt bízták meg. Több kisebb ügy elintézése után a közgyűlés véget ért.

A közgyűlés alkalmával kedves családi-testvéri ünnepet rögtönöztek a megyebeli lelkészek. A megnyitás előtt fölkeresték kitüntetett esperesöket s élükön Liszky János alesperes üdvözölte pár meleg szóval. Gyürky Pál megköszönte az üdvözlést s válaszában hangsúlyozta, hogy kitüntetését nem személyi dísznek nézi, hanem az egyszerű, munkás, hazafias, protestáns prédikátor megbecsülésének. Ez a családi hangulat uralkodott a gyűlést követett lakomán is.

A pozsonyvárosi egyházmegye július 6-án tartotta közgyűlését Pozsonyban. Elnökölt Trsztyénszky Ferenc és Hacker Károly. Az esperes évi jelentése egyházi közállapotainkat jellemezte s részletesebben foglalkozott az állami segítség módoszataival és hatásával. Kiemelkedő mozzanat volt beszédében az az indítvány, hogy az egyházmegye *indítsa meg a mozgalmat, a bécsi béke háromszázados fordulójának országos megünneplésére*. A pozsonyi egyház ezzel kapcsolatban ünneplő fennállása 300 éves emlékünnept s ennek alkalmán Schrödl Józseffel megíratva részletes történetét, mely képekkel, hasonmásokkal díszítve mintegy 35 íven még az ősszel kikerül a sajtó alól. Fontos tárgya volt még a közgyűlésnek a lyc. tanárok új „Millenniumi Onsegítő Egyesülete“ alapszabályainak megerősítése. A lyc. tanári kar egykori nyugdíjalapja önszegélyző intézetté alakult át, a mely a közel 200,000 K tőke jövedelmével özvegyeket, árvákat betegeket segélyez, nyugdíjat kipótol stb. A gyámintézet bevétele *másfélezer koronára* rúgott; az esperesség kiváltképen Barcs kérvényét vette figyelembe s e küzdő gyülekezetnek 130 koronát juttatott. De a többi szegényeinkről (Érsekújvár stb.) sem feledkezett meg.

Az idej egyetemes gyűlés november 8-án lesz Budapesten.

A sárosi ág. h. evang. egyházmegye jún. 29-én tartotta meg Eperjesen évi közgyűlését, a Kollégium dísztermében. A közgyűlés előtt reggel 8 órakor offer-tóriummal egybekötött gyámintézeti istentisztelet volt,

melyen az egyházi beszédet *Droppa Emil* komlósi lelkész tartotta.

Pontban 9 órakor nyitotta meg *Bánó Árpád* egyházmegyei felügyelő lendületes beszéddel a népes közgyűlést, kegyeletos szavakkal emlékeztetve meg *József kir.* herceggyászos elhunytáról és az Úr áldását kérve a magyar hazára a jelen súlyos bajai közepette. Ezután *Hajdú János* esperes, zsegyei lelkész mondott buzgó imát. A közgyűlés tagjainak számbavétele után a jegyzőkönyv hitelesítésére *Bánó Iván* egyházfelügyelőt és *Urbán Adolf* kiérdemült esperest, hanusfalvi lelkészt kérték fel.

Tárgyalás alá került az iskolai bizottságok szervezetére vonatkozó egyetemes szabályrendeletnek tervezete, melyet *Liptai Lajos* eperjesi lelkész előadása alapján egynemely lényeges módosítással elfogadtak.

Foglalkozott a közgyűlés a *bártfai, eperjesi és kisszebeni* testvéregyházak egyesítésének a kérdésével is, a mi most annál időszerűbb, mert úgy Bártfán, mint Kisszebenben az egyik egyházközség lelkészi állása üresedésben van. Az előadottakból kitűnt, hogy Bártfán ez idő szerint az egyesülésre nincs kilátás, míg Kisszebenben a két egyház egyesülni fog, oly módon azonban, hogy azért két lelkészt alkalmaznak.

A július folyamán Miskolcra megtartandó egyházkerületi közgyűlésre az egyházmegye részéről szavazati joggal kiküldték: dr. *Flórián Károly*, *Körtvélyessy Béla* és *Tirscher István* egyházfelügyelőket, valamint *Draskóczy Lajos*, *Pollyák Jenő* és *Szlabey Máttyás* lelkészeket; tanácskozási joggal pedig: dr. *E. Nagy Olivér*, dr. *Obetkó Rezső*, *Szótórisz Róbert* egyháztárgyakat és *Halmi Aladár*, *Liptai Lajos* lelkészeket. Az egyházkerületi közgyűlésre — 1906. érvénnyel — tanító-képviselőül *Szabó Endre* hanusfalvi tanítót választották meg.

Majd a számvevőszék jelentését terjesztette elő *Mayer Endre*, a számvevőszék egyházi elnöke. A jelentés az egyházm. pénztárnak és az egyházmegye összes egyházközségeinek vagyonekezelését ismertette igen behatóan. A jelentés tudomásul vételével kapcsolatban dr. *Flórián Károly* indítványára elhatározta a közgyűlés azt is, hogy mintegy 15,000 koronát tevő pénzügyi betéteiből 10,000 koronát a jövőben az Országos Központi Hitel-szövetkezethez 4 $\frac{1}{4}$ %-os zálogleveleiben fog elhelyezni. Az egyházmegyei elnökség bemutatta *Bánó Iván*nak, a számvevőszék világi elnökének levelét, melyben nagy elfoglaltsága miatt, erről az állásáról lemond. A közgyűlés igaz sajnálattal tudomásul vette és az elnök eddigi odaadó működéseért hálás köszönetét fejezte ki. Az így megüresedett számvevőszék világi elnöki állásra a közgyűlés *Vogel Bélát*, az eperjesi takarékrékpénztár főkönyvelőjét választotta meg. A tanügyi jelentést az 1904—5. évről *Halmi Aladár*, az egyházmegyei tanügyi bizottság egyházi elnöke adta elő. Ennek kapcsán a közgyűlés elismerését fejezte ki *Durst Győző* és *Számik Ernő* eperjesi, valamint *Podleszky Emma* felsővolyai tanító-, illetve tanítónővel szemben. Az egyházm. tanítóegylet jelentésének meghallgatása után a Zsedényi-öszöntődjira történtek meg a jelölések. És pedig ajánlották: *Klinczko János*, *Dzurik Mihály*, *Szabó Endre* tanítókat, az itt fel-tüntetett sorrendben. Meghallgatták még a konfirmációi oktatásról, a theologiai tudományos könyvtárról, Pál Endre hagyatékáról, a gyámintézeti számadások megvizsgálásáról szóló jelentéseket.

Határoztak az egyházmegyei, egyházkerületi, egyház-egyetemi gyámintézeti segélyek iránt, valamint a Gusztáv Adolf-egylethez beadott kérvények tárgyában. A jövő évi közgyűlés *Kisszebenben* lesz.

Az egyházmegyei közgyűlés után az egyházmegyei gyámintézet tartotta meg évi közgyűlését.

Lelkeszi értekezlet tiszavidéken. A tiszavidéki egyházmegye mind a 14 lelkésze jelen volt a *Révész* János n.-bányai lelkész elnöklete alatt Tokajban a múlt hó végén tartott lelkeszi értekezleten, mely minden tekintetben tanulságos, felemelő volt, csak az kár, hogy közgyűléssel együtt tartották s így nem jutott elég idő egyes felvetett kérdésekre, eszmék megvitatására. Mindenekelőtt *Geduly* Henrik nyíregyházi lelkész értekezett ezen időszaki kérdésről: „a lelkész és a socialismus”. Az egész értekezés megjelenik az esperességi közgyűlés jegyzőkönyvében függelék gyanánt, bővebb és nyugodtabb tanulmányozás végett. A kérdést napi rendről nem vette le az értekezlet, sőt jövőre másokat is fölkért e nagy fontosságú tárgy kidolgozására, különösen annak gyakorlati odatát illetőleg. *Bortnyik* György kölesei lelkész-alesperes vallástani vezérkönyvét (az elemi I. és II. osztály számára) nemsokára szétküldik a tagoknak bírálattal és kipróbálás végett. Az értekezlet *Materny* Lajos főesperes előadása alapján kérni fogja a kerületet, hogy a vallástani tantervet ne csak a külön hitoktatókkal bíró egyházak, gymnasiumok számára dolgoztassa ki, hanem legyen már azon egyházakra is figyelemmel, a hol nem tarthatnak külön hitoktatást, a hol több osztályt össze kell vonni, a hol a középiskolai tanítás összeesik a konfirmációi tanítás anyagával. *Timkó* György sókúti lelkészt fölkérték, hogy a felső-zempléni tót egyházakban még ma is létező, de talán a protestantismus szellemével az evangéliom egyszerűségével össze nem illő szokásokat jövőre írja össze, terjessze be, hogy az értekezlet tájékoztatóján s esetleg lépéseket tehessen azok tapintatos megszüntetésére nézve. A lelkeszi könyvtár ügye is dülőre jutott; már ez évben felállították Nyíregyházán *Paulik* János lelkész gondozása alatt.

Végül az értekezlet kárhóztatta azt, hogy a *lelkészválasztási szabályrendeletet* magyar-tót és magyar-német nyelven nyomatták s tisztán magyar nyelven nem; hogy tiszta magyar egyházakba is magyar-tót szöveget küldtek, mi sok kellemetlen és igaztalan megjegyzésre adott már okot. Bizony a kerület körültekintőbb s méltányosabb lehetne s a magyar gyülekezetek kívánságát figyelembe vehetné miként azt más téren meg is teszi. Ez értekezlet bizonyosságot tett arról is, mily szükség van ily összejövetelekre, mily sok beszélni, elintézni való van egyháznak kebelében!

A tiszavidéki gyámintézet múlt hó utolsó napjaiban tartotta évi közgyűlését a tokaji egyház vendégszerető falai között, *Májerszky* Béla nyíregyházi polgármester, világi elnök vezetésével. Mindenekelőtt az egyházi elnökre beadott szavazatokat bontották fel, a melynek eredménye az volt, *Materny* Imre n.-váradai lelkész választott meg szavazattöbbséggel, a ki munkaköréhez méltó köszöntővel foglalta el a neki felajánlott társelnöki széket. A 13 egyházban ez évben összesen 961 K.-át gyűjtötték a mentő szeretet oltárára. Nagyobb adományt tett dr. *Meskó* László esp. felügyelő 200 K.-át és *Wladár* Emil egyházfelügyelő 100 K.-át. Összesen 500 K.-át osztott szét a közgyűlés a segélyt kérő egyházak között. Új munkásokul jelentkeztek az irgalmasság mezején a nyíregyházi főgymnasium *ifjúsági gyámintézete* s a n.-váradai egyház *női gyámintézete*, mely utóbbi, egy ezüst keresztelő poharat ajándékozott Sókút egyházának. A *pogány missió* is mind lelkesebb fölkarolásban részesül, úgy hogy már ez évben minden egyház gyűjtött rá, összesen 94 K.-t, melyet Lipésébe küldeni rendelt a közgyűlés. A gyámintézeti ünnepélyes istentiszteleten az oltári szolgálatot az egyházi elnök végezte, a szentbeszédet *Augusztinovic* Győző újklenőci lelkész tartotta. Az egész gyűlés arról tett bizonyosságot, hogy az irgalmasság mezején

tiszavidéki egyházmegye lelkiismeretesen vette ki, úgy a múltban, mint a jelenben a részét s hogy a jövőben kivegye: — ezt adja a mi erős várunk, az irgalom Istene, hogy a pusztuló örökségeket mind sikeresebben építhessük!

Pályázat helyettes lelkeszi állásra.

Alólirott tekintettel magas életkoromra és az ezzel járó erőtlenségemre elhatároztam, hogy egyházamban helyettes-lelkészt alkalmazok, kinek feladata lesz az összes lelkeszi teendőket híven végezni, valamint az egyházi adminisztráció terén felmerülő ügyeket kellően elintézni.

A szolgálati nyelv magyar és tót.

Évi tisztességes javadalma egyházhatóságilag fog a lelkészválasztási szabályrendelet 61. §-ának megfelelőleg megállapíttatni. Megjegyzem, hogy 1600 korona készpénzfizetésnél és két szobából álló lakásnál e javadalmazás kisebb semmi esetre sem lesz.

Gyakorlott segédlelkészek, kik ezen állásra reflektálnak, szolgálati okmányaik bemutatása mellett alulírott nál *augusztus hó 20-áig* jelentkezzenek. Az állás f. évi október hó 1-én feltétlenül elfoglalandó.

Pilis, 1905. évi július hó 12-én.

Sárkány Sámuel,

a bányai ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke.

A „Theologusok Otthona” felügyelőjénél
Pozsonyban megrendelhető:

KERESZTYÉN IMÁDSÁGOS KÖNYV

Az evangéliom népe számára régi
jeles szerzők műveiből szerkesztette:

KOVÁCS SÁNDOR.

Ára egyszerű kötésben K 1.60
Angolvászon kötésben tokkal 5.—
Feketebőr- vagy fehér csontkötésben 8.—

Szép bibliai címképpel.

Elárúsító lelkészek, tanítók s mások is nagy
= kedvezményben részesülnek. =